

هزار و يك شب ايران و آژانس

داستان دنباله دار چالش های تهران و نهاد ناظر بر برنامه هسته ای سرانجامی دارد؟

فاطمه کلانتری

خبرنگار گروه دیپلماسی

شورای حکام آژانس بین المللی انرژی اتمی نشست عادی خود را در ماه مارس روز دوشنبه از ساعت ۱۰:۳۰ به وقت اروپای مرکزی آغاز کرد که تا روز ۸ مارس ادامه خواهد داشت؛ دو دستور کار مهم این نشست، راستی آزمایی و نظارت در ایران در پرتو قطعنامه ۲۲۳۱ شورای امنیت سازمان ملل متحد (۲۰۱۵) و توافقنامه پادمان NPT با کشورمان اعلام شده بود.

نشست پیشین شورای حکام در ماه نوامبر ۲۰۲۳ برگزار و به شدت تحت تاثیر موضوع لغو مجوز فعالیت ۸ بازرسان این نهاد ناظر بر برنامه هسته ای ایران در شهریورماه قرار داشت. در آن مقطع، مدیرکل آژانس اعلام کرده بود که ایران مجوز فعالیت چند تن از بازرسان منصوب شده از سوی آژانس برای این کشور را لغو کرده است؛ بازرسانی که فعالیت آن ها در ایران ممنوع اعلام شده بود اتباع کشورهای فرانسه و آلمان بودند که کشورهای آن ها در جریان نشست ماه سپتامبر شورای حکام با همراهی آمریکا، بیانیه شدیداللحنی را علیه جمهوری اسلامی ایران صادر کرده بودند. براساس تصمیم ایران این هشت نفر که دارای روادید چند بار سفر به ایران بودند و هر لحظه می توانستند برای انجام بازرسی های معمول آژانس به ایران بیایند، از این پس لغو انتصاب De-designation شده و دیگر نمی توانند به ایران سفر و اقدام به بازرسی کنند؛ در واقع به نوعی مجوز فعالیت آنها لغو شده است. رافائل گروسی همچنین در بیانیه ای در واکنش به اقدام تهران اعلام کرد: «این بازرسان از جمله باتجربه ترین کارشناسان آژانس با دانش منحصر به فرد در فناوری غنی سازی هستند. آنها فعالیت های راستی آزمایی ضروری در تأسیسات غنی سازی ایران که تحت پادمان های آژانس هستند، انجام داده اند و با تصمیم ایران، به صورت مؤثر یک سوم از باتجربه ترین گروه بازرسان آژانس که برای ایران تعیین شده اند، حذف شدند».

مدیرکل آژانس بین المللی انرژی اتمی در نشست شورای حکام ماه نوامبر خود در خصوص میزان اورانیوم غنی شده ایران گفت: «انباشت اورانیوم غنی شده توسط ایران تا ۵ درصد، تا ۲۰ درصد و تا ۶۰ درصد، اورانیوم با خلوص بالا، همگی از زمان دیدارمان در سپتامبر افزایش یافته است و افزایش انباشت اورانیوم غنی شده ۶۰ درصدی با همان سرعتی که در جلسه پیشین شورای حکام گزارش کرده بودم، انجام می شود.» وی افزود: «متأسفانه هیچ پیشرفتی در زمینه اجرای بیانیه مشترک امضا شده با تهران در ۴ مارس انجام نشده است». گروسی در خصوص پرونده پادمانی ایران در آژانس در خصوص مکان باقیمانده نیز گفت: «ایران همچنین هنوز توضیحات موثق فنی را درباره وجود ذرات اورانیوم با منشأ انسانی در ورامین و تور قوزآباد ارائه نکرده و به آژانس اطلاعات لازم را درباره محل (محل های) مواد هسته ای یا تجهیزات اوده نداده است. افزون بر این، هنوز مسئله ناهمخوانی در ارزیابی توازن مواد هسته ای را در تأسیسات فرآوری اورانیوم اصفهان و اجرای کد اصلاحی ۱/۳ را که یکی از وظایف قانونی آن است، برطرف نکرده است». وی تأکید کرد: «افزون بر این، من، جدأ، درباره اجرای بیانیه مشترک ۴ مارس ۲۰۲۳ نگرانم که با وقفه روبه رو شده است. مسیر پیشرفت باید شامل اجرای صادقانه و توأم با همکاری تعهداتی باشد که بر سر آن توافق کرده ایم.» «من همچنان برکناری یک باره چندین بازرسان خبره آژانس از سوی ایران را محکوم

عکس: AFP

آنچه در این ستون می خوانید، دیدگاه های رسانه های خارجی است که صرفاً جهت اطلاع رسانی منتشر می شود و این دیدگاه ها موضع روزنامه «هم میهن» نیست.

RS

مجلس ایران رادیکال شد اما سیاست خارجی عملگرا خواهد ماند**الدار ممدوف**کارشناس سیاست
خارجی اتحادیه اروپا

در اول مارس، ایرانیان برای انتخاب ۲۹۰ کرسی مجلس و ۸۸ کرسی مجلس خبرگان پای صندوق های رای رفتند. این انتخابات، اولین انتخابات پس از اعتراضات گسترده در سال قبل بود. شورای نگهبان ایران، با رد صلاحیت اکثر نامزدهای اصلاح طلب، نارضایتی ایجاد کرد. دامنه رد صلاحیت ها به ابعاد عجیبی رسید و حتی حسن روحانی، رئیس جمهور دو دوره پیشین و عضو مجلس خبرگان رهبری به مدت ۲۴ سال، از کاندیداتوری مجلس خبرگان رهبری منع شد. این انتخابات کمترین میزان مشارکت در تاریخ جمهوری اسلامی را به ثبت رساند. طبق آمار رسمی ۴۱ درصد واجدین شرایط در این انتخابات شرکت کردند که رقم بسیار کمی بود. بنابراین مجلس جدید تحت سلطه جناح های تندرو خواهد بود. میانه رویی که به مجلس راه یافته اند به اقلیت حاشیه ای حدود ۲۰ نماینده تقلیل خواهند یافت. نزول جایگاه محمدباقر قالیباف، رئیس مجلس، نمایی از آینده را ترسیم می کند. قالیباف یک محافظه کار سنتی و عضو سپاه است که گهگاهی رفتار عمل گرایانه نشان می دهد. قالیباف با کسب ۴۰۹ هزار رای در تهران از بین ۳۰ نماینده تهران چهارم شد. او در دوره قبلی ۱ میلیون و ۲۶۰ هزار رای کسب کرده بود. به نظر می رسد که منتفع اصلی افسول رای قالیباف، محمود نبویان یک روحانی تندرو است که با ۵۲۵ هزار رای در تهران اول شد و ظاهراً به شدت با قالیباف مخالف است. نبویان یک بار قاطعانه بیان کرده بود که روحانی، رئیس جمهور سابق و جواد ظریف، وزیر امور خارجه وی عمدتاً توافق با گروه ویژه اقدام مالی (FATF) که یک ناظر بین المللی مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم است، امضا کردند تا قاسم سلیمانی، فرمانده کل سپاه قدس را در ازای تحریم ها به آمریکا بدهند. نبویان عمدتاً با چنین اظهاراتی مشهور شده است. در فوریه ۲۰۱۸، به عنوان کارمند امور خارجی، عضوی از هیئت اعزامی پارلمان اروپا به ایران بود که طلی آن با همتایان خود در مجلس ایران دیدار کردیم. هیئت ما شاهد درجه قابل قبولی از تکثرگرایی در عرصه سیاسی ایران بود که از محافظه کاران تندرو، اصولگرایان عمل گرا تا اصلاح طلبان آشکار را شامل می شد. ریاست مجمع بر عهده علی لاریجانی، محافظه کار عمل گرا بود. آن مجلس در سال ۲۰۱۶ با نرخ مشارکت ۶۱/۴ درصد انتخاب شد که منعکس کننده روحیه خوش بینانه در ایران پس از امضای توافق هسته ای در سال ۲۰۱۵ است. با این حال، انتخابات سال ۲۰۲۴ [آسفند ۱۴۰۲] در شرایط حساسی برگزار شد و پیش از آنکه مربوط به مجلس باشد، مربوط به انتخابات همزمان مجلس خبرگان بود. این نهاد هر ۸ سال یک بار انتخاب می شود و وظیفه انتخاب رهبر جدید را بر عهده دارد. حذف چهره هایی نظیر روحانی از کورس انتخابات خبرگان ممکن است نشان دهنده این واقعیت باشد که ظاهراً ساختار مسیر کم درگیری را برگزیده است. به نظر می رسد که ساختار سیاسی ایران در شرایط فعلی بیشتر به دنبال شرایط سیاسی آرام و باثبات در داخل است. این اجتناب از ریسک می تواند توضیح دهد که چرا سیاست خارجی ایران در عمل معتدل تر از آن چیزی است که در مواضع شفاهی بیان می شود. تمرکز ایران بر اثبات رهبری دیپلماتیک و اخلاقی خود در جهان اسلام به عنوان رهبر «مقاومت» است نه اینکه به دنبال رویارویی نظامی با اسرائیل و یا آمریکا باشد. چنین رویارویی می تواند هزینه های امنیتی و اقتصادی غیر قابل قبولی داشته باشد و ایران را از مسیر اصلی خود خارج کند. ظاهراً اولویت نظام ایران، مدیریت دقیق وضعیت سیاست داخلی در سال های پیش رو است. تهران، حتی تحت مدیریت دولت اصولگرای کنونی نیز گهگاه توانایی معامله با واشنگتن را نشان می دهد که مثالش مبادله زندانیان و آزادسازی دارایی های ایران در سپتامبر ۲۰۲۳ بود. اگر چه انتخابات اخیر در ایران نشان داد که برخی جریانات در داخل کشور چندان واقعی به جمهوری نظام نمی نهند اما با این حال بعید است که نتیجه این انتخابات، تغییری اساسی و جدی در سیاست خارجی ایران ایجاد کند. تهران احتمالاً به گفت و گوهایی سخت خود با آمریکا ادامه می دهد و در صورت امکان به دنبال توافق خواهد بود.